7/1141

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA
Orta Asya ve Kafkasya Genel Müdür Yardımcılığı

Sayı : 433.30.02/2003/KOAY/422535 -245
Konu : Ahıska Türkleri'ne ilişkin yazılı soru önergesi

16.10.2003
SÜRELİ-İVEDİ
SÜRELİ İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 6.10.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-2878 sayılı yazıları.

Trabzon Milletvekili Sayın Asım Aykan'ın 7/1141-2955 Esas No'lu yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Abdullah GÜL
Dışişleri Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Ek: 2

7/1141

KOAY-I 14 Ekim 2003

TRABZON MİLLETVEKİLİ SAYIN ASIM AYKAN'IN DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI SAYIN ABDULLAH GÜL'E YÖNELTTİĞİ YAZILI SORU

Bilindiği üzere Ahıska Türkleri, Rusya'da yaşayan soydaşlarımızdandır. Bu soydaşlarımız, 1944 yılında Stalin tarafından topraklarından çıkartılarak Rusya'nın çeşitli bölgelerine dağıtılmışlardır. Sonraki dönemde Komünizmin yıkılması neticesinde, Rus Federal Cumhuriyeti'nin çıkardığı, Stalin tarafından topraklarından zorla sürülen toplulukların eski topraklarına dönebilmesine imkan tanıyan bir kanuna rağmen, yurtlarının Gürcistan sınırları içinde olması ve de Gürcistan'ın bu kanunu tanımaması ile Ahıskalılar kendi yurtlarına dönememişlerdir. Bu süreçte yılmadan mücadelelerine devam etmişlerdir.

Avrupa Konseyi'nin, Gürcistan Denetleme Raporuna bu kanunu kabul etmediği takdirde, denetimin sona erdirilmeyeceği hükmünü koyduğunu bilmekteyiz.

Bu bağlamda;

1) Hükümetiniz döneminde Ahiska Türkleri'nin topraklarına dönmesi konusunda neler yapılmıştır?
2) Bu konuda eğer bu güne kadar bir şey yapılmamışsa,bundan sonra yapmayı düşünüyor musunuz?
3) Bu ve benzeri durumda bulunan soydaşlarımızı rahatlatacak ve onlara destek olacak şekilde bir düzenleme, bir çalışma yapılması mümkün müdür?

YANIT :

1) Ahıska Türkleri'nin Anavatanı, Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya arasında 1829 yılında imzalanan Edirne Barış Antlaşması'yla Rusya'ya bırakılmış ve bugünkü Gürcistan topraklarında kalmış 10 eski Türk sancağının bölgesidir. Bölgeyi Rusya'ya bırakan sınır, 1921 yılı Mart ayında Türkiye ile Rusya arasında imzalanan Moskova Antlaşması ile de teyid edilmiştir. Bölge Gürcistan'ın Mesketya olarak da bilinen güneybatı ucunda yer almakta, Javaşetya veya Ahılkelek olarak da adlandırılmaktadır.

Ahıskalılar, Karaçaylar, Balkarlar, Kırım Tatarları, Çeçenler ve İnguşlar gibi Stalin tarafından 1944 yılı Kasım ayında anavatanlarından sürgün edilmişler, Orta Asya Cumhuriyetleri ile Azerbaycan ve Ukrayna'da ikamete mecbur bırakılmışlardır. Ahıska Türkleri, bugün için Stalin döneminde zorunlu göçe maruz bırakılıp da, o tarihten bu yana anavatanlarına dönme hakkı elde edememiş tek etnik gruptur. Ahıskalıların toplam nüfusunun 300.000-350.000, Rusya'da yaşayan Ahıska Türklerinin sayısının ise 70.000-75.000 civarında olduğu tahmin olunmaktadır.

Ahıska Türkleri'nin çoğunluğunun temel hedefi, 1944 yılında zorla göç ettirildikleri, bugünkü Gürcistan'daki topraklarına geri dönmektir. Ancak Ahıska Türkleri'nin bir bölümü de Türkiye'ye yerleşmek arzusunda olup , bunların serbest ya da iskanlı göçmen statüsünde

ülkemize kabulü amacıyla 1992 yılında çıkarılan bir kanunla (3835 sayılı kanun), Ahıska Türkleri'ne Türkiye'de iskan yolu açılmıştır. Bu çerçevede sınırlı sayıda soydaşımız Türkiye'ye göçmen olarak kabul edilmiştir.

2) Türkiye, Ahıska Türklerinin Gürcistan'daki anavatanlarına dönüşü konusunu gerek ikili düzeyde, gerek çok taraflı forumlarda yakından takip etmekte ve Gürcü makamları ile istişare kanallarını her düzeyde açık tutmaktadır.

Ahıska Türklerinin Gürcistan'daki topraklarına geri dönmelerinin sağlanması hususundaki siyasetimiz doğrultusunda, Devlet Başkanı Shevardnadze dahil Gürcü makamlarıyla çeşitli seviyelerde sürdürülen temaslar sayesinde, 9 Aralık 1996 tarihinde Shevardnadze'nin imzaladığı bir kararname ile 5000 Ahıska Türkü'nün 2000 yılına kadar geri dönüşü hususunda ilke kararı alınmış ve bu kararname ile Ahıska Türklerinin sosyal ve yasal sorunlarının çözümüne ilişkin bir program taslağı hazırlamakla görevlendirilen bir Devlet Komisyonu kurulmuştur. Ancak sözkonusu kararnamenin uygulanmasının, Gürcistan'ın içinde bulunduğu ekonomik, siyasi ve sosyal sorunlar nedeniyle, henüz hedeflenen ve arzulanan şekilde gerçekleştirildiğini söylemek mümkün değildir.

Bununla birlikte, Gürcü tarafınca, Ahıska Türkleri'nin ülkeye geri dönüşleri ile ilgili olarak başlatılan yasal düzenlemelerin tamamlanması çalışmaları halihazırda sürdürülmekte ve bu çalışmalar tarafımızdan yakınen izlenmektedir. Sözkonusu yasal çalışmalar bağlamında, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) desteğiyle geri dönüşe imkan sağlayacak bir yasa taslağı hazırlanmış, ve bu yasa taslağı, ilgili Bakanlıklar ve kuruluşlar tarafından "temel taslak" olarak kabul edilmiştir. Sözkonusu taslak daha sonra Gürcistan Hükümeti'nce incelenmek ve görüş alınmak üzere Avrupa Konseyi'ne (AK) gönderilmiş, taslak Konsey'in ilgili organları tarafından yetersiz bulunarak tekrar gözden geçirilmek üzere Gürcistan Hükümeti'ne iade edilmiştir.

AK'nin önerileri doğrultusunda bazı değişikliklere tabi tutulan yasa taslağı üzerindeki çalışmalar sürmektedir. Taslağın, sözkonusu çalışmaların hitamını takiben, muhtemelen 2 Kasım 2003 tarihli Parlamento seçimlerinin ardından, Hükümet tarafından yeni meclisin gündemine sunulması beklenmektedir.

Diğer taraftan, Gürcistan'ın, Ocak 1999'da Avrupa Konseyi'ne üye olurken kabul ettiği yükümlülüklerden birini de "Ahıska Türkleri'nin Gürcistan'daki kendi topraklarına dönüşlerini sağlamak üzere, 2000 yılı Aralık ayı sonuna kadar gerekli yasal düzenlemeleri tamamlamak ve 12 yıl içerisinde, tedricen, bu geriye dönüşü sonuçlandırmak" şeklindeki taahhüdü oluşturmuştur. Daha sonra UNHCR'ın telkini uyarınca, Gürcistan'ın Avrupa Konseyi'ne üyelik belgesine yasal düzenlemelerin 2001 yılı Nisan ayına kadar tamamlanması koşulu getirilmiştir. Gürcistan, bu yükümlülüğü nedeniyle Avrupa Konseyi Parlamanter Meclisi (AKPM) Denetim Komisyonu ve Bakanlar Komitesi Denetim süreci ile tam işbirliği yapmayı kabul etmiştir. Avrupa Konseyi'nin ilgili organlarında sözkonusu denetim devam etmektedir.

3) Nitekim, hükümetimiz döneminde, konu ahiren, AKPM Göç, Mülteciler ve Nüfus Komitesi'nin gündemine alınmış ve "Yerlerinden edilmiş Meşket halkının durumu" başlıklı bir rapor hazırlanması yolundaki öneri, Komite'de kabul olunmuştur.

İsviçre'li Parlamanter Vermot-Mangold tarafından hazırlanmakta olan sözkonusu raporun yazım çalışmaları çerçevesinde, AKPM Genel Kurulu'nun 26 Eylül 2003 tarihinde

Strazburg'da gerçekleştirilen Güz Oturumu sırasında, Ahıska Türklerini temsil eden Vatan Cemiyeti Başkanı Süleyman Barbakadze'nin de katıldığı bir görüş alış verişi düzenlenmiştir. Sözkonusu toplantı Komite üyesi Milletvekillerimizce de takip edilmiş ve toplantıda, Ahıska Türkleri'nin halen yaşadıkları ülkelerdeki yasal statülerinin iyileştirilmesi, vatansızlık durumlarının giderilmesi, ayrıca Gürcistan'ın Ahıska Türkleri'nin geri dönüşünü teminen gerekli mevzuatın tamamlanması yönündeki AK yükümlülüğü çerçevesinde, bir an önce sözkonusu mevzuatın oluşturularak geri dönmeyi arzu eden Ahıska Türkleri'nin bundan yararlandırılması konularının önem ve öncelik arzettiği vurgulanmıştır.

Ahıska Türkleri'nin durumu konusu, Avrupa Konseyi'nin yanı sıra, aynı şekilde Birleşmiş Milletler ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın görev alanına giren konular bağlamında, bu forumlarda da yakından takip edilmektedir.

Türkiye'nin Ahıska Türkleri'nin anavatanlarına dönüşleri meselesine ilgisi, ayrıca yukarıda da vurgulandığı üzere, ikili düzeyde de her vesileyle Gürcü muhataplarımız nezdinde dile getirilmekte ve izlenmektedir. Son olarak, 15-16 Eylül 2003 tarihlerinde Gürcistan'a gerçekleştirmiş olduğum resmi ziyaret sırasında, Gürcistan Dışişleri Bakanı Iraklı Menagarishvili ile yaptığım görüşmede, konuya ilişkin hassasiyetimiz muhatabımın dikkatine getirilerek, Gürcistan'ın, AK'ne üyelik yükümlülükleri arasında da bulunan Ahıska Türkleri'nin anavatanlarına dönüşlerinin sağlanması taahhüdüne daha yakın ilgi gösterilmesini beklediğimiz vurgulanmış ve muhatabımdan, konu çözümlenene dek en üst düzeyde ilgi ve çalışmaların devam edeceği yönünde siyasi düzeyde güvence alınmıştır.